بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

پشت بە حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددەی (56) لە یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموار کراوو، لەسەر داوای ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی ئەنجومەن، ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق، لە دانیشتنی ژمارە(22)ی رۆژی (29 / 11 /2006) یدا بڕیاری دانانی ئەم یاسایەی خوارەوەی دا:

یاسای ژمارە (17)ی ساڵی /2006

یاسای یەکێتیی پەرلەمانتارانی کوردستان

بەشی یەکەم

دامەزراندن و ئامانجەکان

ماددەی یەکەم:

بەپێی ئەم یاسایە، یەکێتییەکی سەربەخۆ، بۆ پەرلەمانتاران دادەمەزرێ، ناو دەنرێ یەکێتیی پەرلەمانتارانی کوردستان و، بارەگەکەی لە هەولێری پایتەختدا دەبێت و، بۆشیی هەیە، لق لە پارێزگاکانی هەرێمدا بکاتەوە.

ماددەی دووەم:

ئەم یەکێتییە، کەسایەتیی مەعنەوی و سەربەخۆیی دارایی و ئیداریی خۆی هەیە.

ماددەی سێیەم:

یەکێتی ئەمانەی خوارەوە بە ئامانج دەگرێ:ـ

یەکەم: کاربۆ بەکارخستنی شارەزایی یاسادانەری وفەرهەنگی وزانستی ئەندامانی یەکێتی دەکات بۆ دەوڵەمەندکردنی ئەو پرۆژەو پێشنیازانەی کە پێشکەش بە پەرلەمانی کوردستان دەکرێن وبەشداریش دەکەن لە پەرەپێدانی ئەو یاسایانەی لە هەرێمدا بەرکارن.

دووەم: ئامادەکاری ئەو توێژینەوەو لێکۆڵینەوانەی بە کاری پەرلەمانیەوە پەیوەندارن.

سێیەم: بڵاوکردنەوەی وشیاری وفەرهەنگی دیموکراسی پەرلەمانی وسەرەتاکانی مافی مرۆڤ.

چوارەم: کاربۆ چوونە پاڵی ئەو رێکخراوەو یەکێتیە نێودەوڵەتیانە دەکات کە ئامانجیان هاوشێوەی یەکێتیەکەیە.

پێنجەم: کاربۆ بەشداری کردن لە بوار وچالاکیە نێودەوڵەتیەکانی ئەو ڕێکخراوانە دەکات کە بە کاری پەرلەمانیەوە پەیوەندارن.

شەشەم: داکۆکی کردن لە مافەکانی گەلی کوردستان لە هەموو بوارە نیشتمانی ونێودەوڵەتیەکاندا.

حەوتەم: داکۆکی کردن لە مافەکانی ئەندامان وکارکردن بۆ دامەزراندنی ناوەندە کۆمەڵایەتی وفەرهەنگیەکان بۆیان.

هەشتەم: کاربۆ بەگەڕخستنی میکانزمەکانی داکۆکی لە مافە دەستوری وپاساییەکانی هاووڵاتیان دەکات.

بەشی دووەم
ئەندامێتی

ماددەی چوارەم:

یەکەم: مەرجی ئەندامێتی لەم یەکێتییەدا ئەوەیەکە:

1- هاووڵاتیی هەرێمی کوردستان بێت، یا نوێنەرایەتی هەرێم بکات لەو پەرلەمانانەی کە ئەم یاسایە دەیگرێتەوە.

2- ئەندامی کار، یان لە خولێ لە خولەکانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراقدا دوای راپەرینەکەی ساڵی (1991) کاربکات.

3- ئەندامی کار بێ لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراقدا، یان لە کۆمەڵەی نیشتمانیی عێراقدا ئەندام بوو بێ، دووای ڕووخانی ڕژێمی لەناوچوو ساڵی 2003 ئەوانەی نوێنەرایەتی گەلی کوردستان دەکەن.

دووەم: ئەندامی یەکێتی، ئەندامییەتی خۆی لەم بارانەی خوارەوەدا لە دەست دەدات:

1- ئەگەر دەست لە ئەندامێتیی خۆی هەڵبگرێ و، دەستەی ئیداری لێی قبووڵ کرد بێ.

2- بە تاوانێکی (جەریمەیەکی) شەرەفنەنگێن حوکم بدرێ.

3- ئەگەر لە کارێکی پێچەوانەی ئامانجەکانی یەکێتییەکەوە گلابێ و، لە سەرئەوە، بە بڕیاری دەستەی گشتی، لە ئەندامێتیی یەکێتییەکە دەرکرا بێ.

4- مردن.

بەشی سێیەم
دەستەی گشتی وئەرکەکانی

ماددەی پێنجەم:

دەستەی گشتی لە هەموو ئەو ئەندامانە پێك دێ کە پابەندیی خۆیان بەجێ گەیاندووە.

ماددەی شەشەم:

دەستەی گشتی، هەردوو ساڵ جارێ بۆ وەدیهێنانی ئەوەی خوارەوە کۆ دەبێتەوە:ـ

یەکـەم: هەڵبـژاردنی دەسـتەی ئیـداریی یـەکێتی کۆدەبێتـەوەو، بـە دەنگـدانی نهـێنی وراسـتەوخۆو، بەزۆرینەی ئامـادە بـووان، حـەوت ئەنـدامی ئەسـڵی و دوو ئەنـدامی یـەدەگ بـۆ دەسـتەکە هەڵدەبژێرێ.

دووەم: تاووتوێ کردنی کاروبارەکانی دەستەی ئیداری.

سێیەم: پەسندکردنی بودجەی ساڵانەی یەکێتی کە لەلایەن دەستەی ئیدارییەوە ئامادە کراوە.

چوارەم: چاوخشاندنەوە بە کاروباری یەکێتی وئیقرارکردنی ئـەو پێشـنیارانەی کـە بـۆ هـەموارکردنی یاساکە پێشکەشی کراون.

ماددەی حەوتەم:

یەکەم: دەستەی گشتی، لە یەکێ لەم بارانەی خوارەوەدا، کۆبوونەوەیەکی نائاسایی سازدەدا:

1ـ بە بڕیاری دەستەی ئیداری.

2ـ کە (سێیەکی) ئەندامانی دەستەی گشتی، داواکارییەك بدەنە دەستەی ئیداری.

دووەم:

1- بابەتی کۆبوونەوەکە دیار دەکرێ و، ناشێ لە بەرنامە دیار کراوەکەی بترازێ.

2- بە ئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامەکانی دەستەی گشتی (ڕێژەی) یاسایی دێتەجێ.

ماددەی هەشتەم:

دەستەی ئیداری، لە یەکەم کۆبوونەوەی خۆیدا کـە لـە مـاوەی هەفتەیـەکی دوای هەڵبژاردنەکەیـدا، سازی دەدا، سەرۆکێك و جێگری سەرۆك و بەرپرسـێکی دارایـی لـە نێـو ئەنـدامانی خۆیـدا هەڵدەبژێرێ.

ماددەی نۆیەم:

دەستەی ئیداری ئەم ئیش و کارانە دەکات:

یەکەم: داواکانی بە ئەندام بوون بۆ یەکێتی قبوڵ دەکا، یان ڕەتی دەکاتەوە. هەر کەسێکییش داواکـەی قبـوڵ نـەکرا بـێ، بـۆی هەیـە، لـە مـاوەی(30)سـیی ڕۆژ لـە ڕۆژی دەرچـوونی بڕیـاری

قبوڵنەکردنەکەوەی، لە دادگای پێداچوونەوەی هەرێمی کوردستان تانە لە بڕیارەکە بدات. بڕیاری ئەم دادگایەش کە دوای ئەو تانەلێدانە دەردەچێ، بڕیارێکی بنبڕە.

دووەم: پارێزگاری لە سامانی یەکێتییەکە دەکاو، وەدەستیان دێنێ و، لە دارایی بەردەست، خەرجی پێویست ئیقرار دەکاو، بە بڕیاری دەستەی ئیدارییش نەبێ، ناشێ دەستکاریی سامانی یەکێتییەکە بکرێ.

سێیەم: راپۆرتی ساڵانە، لەبارەی بزاڤی یەکێتی و ئیش و کاری یەکێتییەوە ئامادە دەکات.

بەشی چوارەم
کاروباری ئیداری

ماددەی دەیەم:

یەکەم: سەرۆکی یەکێتییەکە، ئەم ئەرکوفرمانانەی خوارەوە، مومارەسە دەکا:

1- سەرۆکایەتیی کۆبوونەوەکانی دەستەی ئیداری دەکاو، ئەگەر خۆیشی لەوێ نەبێ، جێگرەکەی نوێنەرایەتیی دەکا.

2- خۆی، یان کەسێکی دی رادەسپێرێ، نوێنەرایەتیی یەکێتییەکە لە بەردەمی دادوەری و لایەنەکانی دیکەدا بکات.

3- مومارەسەی هەموو ئەو سەلاحییاتانە دەکا، کە دەستەی گشتی پێی داوە.

4- موستەنەدی پارەدان و (صكوك)و رەشنووسی دانیشتنەکان و نامەونامەکارییەکانی یەکێتییەکە واژوو دەکات.

5- سەرۆکایەتیی کۆبوونەوەکانی دەستەی گشتی دەکا.

دووەم: بەرپرسی دارایی، ئەرکوفرمانی دارایی یەکێتییەکە، لە ئەستۆ دەگرێ و، سەرپەرشتیی تۆمار راگرتن (مسك السجلات) دەکاو، لەگەڵ سەرۆکی یەکێتییەکەشدا، (صكوك) و سەنەدەکان واژوو دەکات.

بەشی پێنجەم
دارایی یەکێتییەکە

ماددەی یانزدەهەم:

دارایی یەکێتییەکە لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

یەکەم: ئابوونەی ساڵانەی ئەندامەکان.

دووەم: بەخششەکانی پەرلەمانی کوردستانی عیراق و حکومەتی هەرێمی کورستان.

سێیەم: خەڵات و پیتاك (الهبه والتبرعات).

چوارەم: قازانجی چاپەمەنییەکانی یەکێتییەکە.

بەشی شەشەم
حوکمە کۆتاییە گشتییەکان

ماددەی دوانزدەهەم:

یەکەم: لە حاڵەتی هەڵوەشانەوەی یەکێتییەکەدا، ئەموالی یەکێتییەکە، دەچێتە سەر ئەموالی نزیکترین یەکێتی، ئامانجەکانی لەگەڵیدا هاوشێوە بن.

دووەم: لەو حاڵەتانەدا کە دەقێکیان لەم یاسایەدا، لەسەر نەهاتبێ، ئەوە، حوکمەکانی یاسای کارپێکراوی کۆمەڵەکانی بەسەردا دەسەپێ.

ماددەی سیانزدەهەم:

دەستەی گشتی بۆی هەیە پێڕەو و ڕێنمایيە پێویستەکان دەربکات بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی چواردەهەم:

هەر دەقێ لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا نەگونجێ، ناخرێتەکار.

ماددەی پانزدەهەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و، لایەنی پێوەندیدار، حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنەکار.

ماددەی شانزدەهەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاوبوونەوەی لە رۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی کوردستان)دا دەخرێتەکار.

عەدنان رەشاد موفتی

سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لە پێناو کارکردن بۆ پشتگیری کردنی گەلی کوردستان و بەرگری کردن لە مافە ڕەواکانی بە هۆکارەکانی ئاشتی و دیموکراتی و دانانی پسپۆرایەتی ئەندامانی یەکێتیەکە لە مەیدانەکانی یاسادانان و ڕۆشنبیری و زانستی لە خزمەتی دەزگاکانی هەرێمدا، پێویستی بەوە کرد کە یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان دابمەزرێ، هاوشێوەی ئەو یەکێتییانەی کە لەبەشی زۆری دەوڵەتەکانی جیهانی شارستاندا هەن، بۆئەوەی ببێتە سەکۆیەکی گرنگ بۆ بەهێزکردنی پەیوەندی لە نێوان پەرلەمانتارانی کوردستان و عێراق و جیهان، بۆیە ئەم یاسایە داندرا.

تێبینی: **ئەم یاسایە دوای پەسندکردنی لەلایەن سەرۆکی هەرێمی کوردستان – وە لەژمارە** (65) **ساڵی شەشەم –ی ڕۆژی** 2007/4/15 **ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) بڵاوکراوەتەوە**